

Minister Robbert Dijkgraaf wordt overvleugeld door het woke universum van D66

Posted on 3 juni 2023 by Arie Graafland

'De komende periode richten wij ons op een sterke basis en hoge kwaliteit in onderwijs, wetenschap, cultuur en media, gelijke kansen voor iedereen en het aanpakken van tekorten in het onderwijs.' Hiermee opent de *Memorie van Toelichting* van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW, 2023). Een lijvig rapport van bijna driehonderd pagina's.

Het grootste deel bestaat uit financiële verplichtingen die de staat heeft ten aanzien van onderwijs, cultuur en wetenschap. Hoewel die verplichtingen jaarlijks kunnen wijzigen, blijven ze in hoofdlijnen gelijk. De tekst van de Memorie verandert uiteraard mee met de politieke wind die in de Kamer heerst. En die is voor het jaar 2023 in hoge mate ingegeven door minister Dijkgraaf van D66.

Laaggeletterdheid

De laaggeletterdheid van het basisonderwijs is een belangrijk punt van aandacht. ‘We leren leerlingen weer goed lezen, rekenen en schrijven’, staat in de *Toelichting*, ‘en op school leren we hoe we met elkaar omgaan in Nederland’. Ter bestrijding van laaggeletterdheid wordt in 2023 15 miljoen euro beschikbaar gesteld. Met het programma ‘Tel mee met Taal’ worden gemeentes, aanbieders van cursussen, werkgevers, bibliotheken en maatschappelijke organisaties ondersteund.

Er is de laatste jaren nauwelijks iets veranderd, een derde van de Amsterdamse leerlingen heeft een potentiële onderwijsachterstand, aldus het bureau Onderzoek en Statistiek van de Gemeente. In het primair onderwijs is dat 33 procent en in het voortgezet onderwijs 35 procent. De onderwijsachterstand is het grootst in Zuidoost, daarna in Nieuw-West en Noord. Nog steeds verlaat pakweg een derde van de leerlingen het primair onderwijs met een grote leerachterstand.

Een aantal jaren geleden maakten Ester Gould en Sara Sylbing de Human-serie *Klassen*. Als voorbeeld werden een paar Engelse scholen gefilmd waar de gedragsregels in de klas door nieuwe docenten drastisch aangehaald werden, terwijl de onderwijzers alles gaven wat ze in huis hebben. Marjolein Moorman, toenmalig PvdA-wethouder Onderwijs in Amsterdam die de scholen bezocht was onder de indruk van de leerprestaties, maar de gedragsregels waren veel te strikt volgens haar. Als je echter de huidige chaotische situatie in de klas laat voortduren, dan zullen de extra miljoenen weinig helpen .

Dit jaar wordt er een stelselrapportage gepubliceerd waarin kwaliteit, toegankelijkheid en doelmatigheid van het hoger onderwijs wordt opgemaakt. Die stelselrapportage gaat over kwaliteit, kansengelijkheid, arbeidsmarktdynamiek, welzijn en sociale veiligheid. Voor het middelbaar beroepsonderwijs wordt de doorstroom naar de arbeidsmarkt van gediplomeerde studenten vergroot. Tegelijk wordt ingezet op burgerschapsvaardigheden, sociale veiligheid, gelijke behandeling en het bestrijden van stagediscriminatie.

Geen veilige omgeving voor Laurens Buijs

Voor het mbo wordt de Monitor Integrale Veiligheid ontwikkeld. De monitor start dit jaar en moet dienen als peilstok in de veiligheidssituatie van de instellingen. De

monitor geeft een geïntegreerd beeld van de fysieke, de sociale en de digitale veiligheid. Sociale veiligheid is een cruciale randvoorwaarde in het hoger onderwijs en onderzoek. Een veilige en inclusieve leer- en werkomgeving waarin iedereen zich vrij kan uiten en ontplooien en die bijdraagt aan de kwaliteit van onderwijs en onderzoek.

Deze mooie intenties zijn niet bepaald de ervaring van Laurens Buijs, docent sociale wetenschappen (ISW) aan de Universiteit van Amsterdam. Direct na zijn klacht in *Folia* (18 januari 2023) over het woke karakter van onderwijs en onderzoek in zijn vakgroep organiseerde een groep studenten zich onder de hashtag *#nietmijndocent*. Collega's aan de UvA waren in geen velden of wegen te bekennen. Afgelopen woensdag oordeelde de rechtbank van Amsterdam dat Buijs door de UvA terecht op non-actief is gesteld. De 'veilige en inclusieve leer- en werkomgeving' telt vooral voor de hoogleraren en medewerkers, niet voor Buijs. Ondanks alle stelselrapportages.

OCW heeft een nadere focus voor de agenda 2022-2026: een gezond en sterk fundament met ruimte voor ongebonden onderzoek, profilering en samenwerking, en herintroductie van de basisbeurs. Er moet ruimte komen voor 'divers talent', sociale veiligheid, studentenwelzijn en werkdruk van de medewerkers. Met name die werkdruk is fors gestegen de laatste jaren.

WO in actie, een landelijke beweging van universitaire medewerkers en studenten laat zien dat er sinds 2000 achtenzestig procent meer studenten zijn, maar dat de rijksbijdrage per student vijfentwintig procent lager is. Nederlandse uitgaven voor wetenschappelijk onderwijs blijven ver achter bij die van andere landen. In vergelijking met andere Europese landen wordt een bijzonder laag percentage van het bbp aan wetenschappelijk onderwijs besteed bij een relatief groot aantal studenten. Zwitserland is koploper met 1.39% van het bbp, Zweden zit op 1.26, Frankrijk op 1.08, en Nederland op 0.55. We zitten onder Duitsland, Frankrijk, Polen, Oostenrijk en Spanje. Het gevolg is dat de docenten hun onderzoektijd besteden aan onderwijs. Iedereen werkt in zijn vrije tijd, en studenten werken in steeds grotere groepen.

Nieuwe gedragsregels blijken vooral retoriek

Heel voorzichtig wordt in de nota gerefereerd aan resocialisatie op school. Maar nergens worden concreet de ordeproblemen benoemd. OCW gaat de lat verhogen

en sneller ingrijpen als de kwaliteit niet in orde is. Kennelijk voelen velen zich niet vrij op de Nederlandse onderwijsinstellingen. Want je kunt alleen goed leren en werken als je je vrij en veilig voelt op school, merkt de nota op. Voor onze leerlingen, studenten en docenten moet het onderwijs en onderzoek een uitnodigende omgeving zijn, waar ze zich vrij en veilig weten, en zich uitgedaagd voelen.

OCW wil ook de tijdgeest vertegenwoordigen. Het is van groot belang dat instellingen voor onderwijs, cultuur, media en wetenschap *inclusief* zijn: openstaan voor een divers publiek. OCW heeft een agenda tegen discriminatie en racisme opgesteld en voert een actief emancipatiebeleid. Het doel is de komende jaren rust te creëren en ruimte te bieden. Het streven is veilig onderwijs, waar iedereen zich vrij kan voelen en zichzelf kan zijn. Dat klinkt natuurlijk mooi, maar er is meer aan de hand.

Alleen al de vraag wat *inclusie* precies is, kent slechts antwoorden die *uitsluiten*, merkt Paul Frissen op. Inclusie is van beperkte betekenis waar mensen met een beperking van fysieke of verstandelijke aard volwaardig opgenomen worden in maatschappelijk verband. De afgelopen decennia is het begrip echter veel omvattender geworden, schrijft hij. De letterreeks LHBTIQ als aanduiding van seksuele voorkeuren, genderidentiteiten en genderexpressies is uiteraard de bekendste. Maar Frissen ziet terecht nogal wat problemen.

Meer naar het einde van de nota vinden we het thema emancipatie. Opnieuw worden de veronderstelde belemmeringen voor gender- en LHBTIQ+-gelijkheid genoemd. Dat alles wordt geregeld door de uitvoering van het Regenboog Stembusakkoord uit 2021. Er is zelfs specifieke aandacht voor bi+ personen vanwege hun achterblijvende welzijn ten opzichte van lesbische vrouwen en homoseksuele mannen. Dat moet ook allemaal gemonitord worden. In 2024 verwacht OCW de LHBT-monitor en een nieuwe Emancipatie-monitor.

Tot slot

De nota staat bol van de diversiteitsterminologie, 'diversiteit' wordt 48x genoemd, 'inclusie' 72x, 'gelijkheid' 129x, en 'sociale veiligheid' 66x, schrijft Tim Goudriaan van de Spinozagroep. Het gevolg is een toenemend conflict rondom onderwijs, ouders en kinderen, ras en gender. *Wokisme* wordt met deze en andere plannen een intergenerationeel probleem; het is dweilen met de kraan open, schrijft hij. Het

wokisme is de ideologie van het verbrokkelde midden en de uitdijende politieke flanken. Diversiteitsplannen zijn de voornaamste methode waarmee de slachtoffercultuur geïnstitutionaliseerd raakt in een samenleving: de belangrijkste oorzaak van de voorspelbaar uitbreidende cancelcultuur, schrijft Goudriaan terecht.

Minister Dijkgraafs *Memorie van Toelichting* laat zien dat de wetenschapper Dijkgraaf wordt overvleugeld door het woke universum van de D66-politiek en dat de diversiteitsplannen het omgekeerde bereiken: ze beschermen de activistische groep *#nietmijndocent* en smoren de urgente discussie over de status van de sociale wetenschappen; gepolitiseerde kennis of meervoudige kritische reflectie.

Arie Graafland *is emeritus-hoogleraar aan de TU Delft.*

Wynia's Week *verschijnt 104 keer per jaar met even onafhankelijke als broodnodige berichtgeving. De donateurs maken dat mogelijk.* ***Doet u mee?*** *Hartelijk dank!*